

Kontante fordele ved optimeret grovfoderproduktion

tema | Grovfoder

Planlægning af grovfoderproduktionen og udbyttmåling skal øge høstudbyttet med 20 pct. og give flere tusinde kroner ekstra pr. årsko ifølge konsulent Peter Hvid fra VFL, Kvæg.

Har du målt dit grovfoderudbytte i dag? Et spørgsmål de fleste vil svare nej til, når grovfoderhøsten går i gang omkring 10. maj. Men det skal der laves om på ifølge konsulent Peter Hvid, VFL Kvæg.

"Stigninger i høstudbyttet på 500-1.000 FE/hektar er ikke usædvanligt, og der er flere tusinde kroner pr. årsko at hente ved at få styr på udbyttet af grovfoder, fordi der samtidig skabes en dominoeffekt af andre optimeringsmuligheder på sikker grund. Udbyttet og penge, mange landmænd ikke får hjem i dag, fordi de ikke ved, hvor meget grovfoder de høster eller kender fremstillingsprisen på grovfoderet. Det medfører mange usikkerhedsmomenter og tab, som vi ikke kan blive ved med at lukke øjnene for," siger Peter Hvid.

Derfor opfordrer han til, at man planlægger grovfoderhøsten, inden den går i gang om kort tid.

"Når først ensileringsarbejdet er begyndt, er det for sent at lægge en plan for, hvordan man registrerer udbyttet, og hvem der har ansvaret for registreringen," påpeger Peter Hvid og tilføjer, at de relevante skemaer og værktøjer til planlægningen ligger på 'Rådgiverplatformen' på hjemmesiden grovfoderskolen.dk.

Registrering på Ipad

Selve registreringen af en marks udbytte og tørstofindhold kan klares i finsnitserens førerhus med få tryk på en Ipad eller en smartphone via programmerne MarkMobile eller LetFarm. Udbyttet kan også vejes på en brovægt eller en overkørselsvægt

og derpå indtastes i datamanagementsnittet i MarkOnline.

John Deere har, som de første, udviklet et system til dataopsamling og derpå udveksling med MarkOnline via et USB-stik, så udbytteerne her kan overføres helt uden at taste. Samtidig er der udsigt til at kunne bruge de nye faciliteter i et lagermodul, som er fælles mellem MarkOnline og DMS.

"På den måde kender man udbytteerne og foderbeholdningen straks efter høst. Senere kan man opføre sit svind – lagertabet – ved at beregne forskellen mellem høstet og opfodret udbytte," forklarer Peter Hvid og fortsætter:

"Forsøg med måling af grovfoderudbytte og lagertab i en treårig periode hos en række landmænd viste, at de, som gjorde det bedst, havde et tab på 1-2 pct. De øvrige forsøgsdeltagere svingede mellem 7 og 12 pct. tab. Tal, der underbygger vigtigheden af at have planlagt høstindlægnings- og udtagningsarbejdet på forhånd, fastslår Peter Hvid.

"Og ved man præcist hvor meget grovfoder, man har på lager, kan man også bedre lægge et foderbudget, der holder, for det kommende år," konstaterer VFL, kvægkonsulent Peter Hvid.

Negligerer muligheder

Han kalder det paradoksalt, at mange af landets cirka 3.500 kvægbrugere har ringe viden om både størrelsen af grovfoderudbytte og fremstillingsprisen.

"Landmændene leverer fantastiske resultater i staldene ved at have optimeret produktionen på baggrund af helt eksakt viden om mælkeydelsen. Hver ko kontrolleres jævnligt for mælkemængde samt fedt- og proteinindhold, så man kan styre produktionen og afgøre hvilke køer, man skal satse på til bl.a. mælkeproduktion og i avlsmæssig sam-

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

menhæng. Men når det gælder grovfoderudbyttet, bliver de mange muligheder for at optimere produktionen negligeret. 'Vi gør det, så godt vi kan. Hvad mere kan vi gøre?', siger mange og fortsætter med at gøre, som de altid har gjort. Det skal vi have lavet om på," konstaterer Peter Hvid.

Han anslår, at større kendskab til markernes potentiale vil kunne øge grovfoderudbyttet med 20 pct.

"Tallet er målsætningen i vores strategi for 2018 på grovfoderområdet. Til den tid forventer vi også, at mindst halvdelen af de danske kvægbrugere registrerer deres udbytte. Planteavlserådgivningen vil få en helt ny dimension, når man kan rådgive ud fra helt konkret viden om de enkelte marker," siger Peter Hvid.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Måleafvigelse for udbyttmålere

Brovægt 0,1 pct.
Overkørselsvægt 0,4 pct.
Flowmåler 2 pct.
Opmåling af stak eller læs 10 pct.
Kilde: VFL, Kvæg

Læs om planlægning

Rådgiverplatformen på grovfoderskolen.dk indeholder relevante skemaer og værktøjer til planlægningen.

Fordobling i 2018

Ifølge VFL, Kvægs strategi skal 50 pct. af de danske kvægbrugere udbytteregistrere, mens udbyttet i grovfoderproduktionen skal være øget med 20 pct.

Et effektivt redskab

Hans Olav Skov vejer alt sit grovfoder ind ved hjælp af en overkørselsvægt. Foto: Peter Hvid.

tig, hvad jeg får ind fra hver enkelt mark – både de gamle og de nye – og ved derfor mere om, hvornår det er tid til at lægge om, når udbyttet og kvaliteten falder på en mark. Det er med til at øge selvforsyningsgraden,” forklarer Hans Olav Skov.

Endnu et plus ved udbyttmålingen består i, at han efter første slæt kan forberede sig bedre til de kommende slæt.

”Vi har jo kun tre, højst fire skud i bøssen, så det er vigtigt at ramme rigtigt,” påpeger Hans Olav Skov.

Udgifter er tjent ind

Han vejer alt sit grovfoder ind ved hjælp af en overkørselsvægt. Den gav han omkring 70.000 kr. for. En udgift han mener at have tjent ind for længst. Og mere til.

”Jeg er blevet langt mere opmærksom på svind. Blot det at smide en grebfuld ensilage med mug på væk koster fem kroner,” siger Hans Olav Skov, der er blevet mere omhyggelig med at dække sit grovfoder til.

”Nogle vil hævde, at det er bøvet og ikke kan betale sig at lægge underlagsplastik på, men ved at gøre det beskytter jeg de værdier, der ligger nedenunder. Det handler om at være omhyggelig,” argumenterer Hans Olav Skov.

Hans idé om at have styr på sagerne har også gjort hans foderbudgetter mere præcise.

”Vi har en tendens til at sikre os ved at have en buffer med grovfoder til at ligge. Her er der tale om en kapitalbinding, som kan løbe op i flere 100.000 kr. Penge, der reelt mangler i omsætningen, og som i værste fald går tabt, fordi man ikke får brugt hele bufferen,” konstaterer Hans Olav Skov.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Udbytternes vej fra mark til foderbord		Nr.
Mål - At få udbytte registreret i MarkOnline på markniveau og anvendt som lagerstyring i DMS samt opgørelse af lagertab		
Tiltag	Ansvarlig	Hvornår
I forbindelse med alle slæt 2014:		
Bestilling af prøveafhentning hos 3D og Analyse stregkode hos V...		
Udtagning af repræsentative prøver fra høstdan...		
Registrering af udbytter på ve...		
Sammentæ...		

Landmand Hans Olav Skov fra Farsø er en varm fortæller for udbytteregistrering af grovfoder.

”At undvære optimering af udbyttet af grovfoder vil være det samme som at undvære mælkekontrolleringen.”

Sådan siger Hans Olav Skov, indehaver af Hestbækgård ved Farsø, om sit syn på at planlægge og registrere sin grovfoderproduktion.

”Det kan jeg kun opfordre andre landmænd til at gøre. I begyndelsen skal man selvfølgelig bruge lidt tid på ekstra planlægning og registreringer, men det vænner man sig hurtigt til. Bruger man

udbytte aktivt, får man et effektivt styringsredskab til et manglende led i den samlede produktion. Vi ved en masse om, hvad vi sår, og hvordan vi gøder, men hvad vi konkret får ind på lager, og hvad vi taber, har vi ikke den store viden om,” fastslår Hans Olav Skov.

En øjenåbner

Han begyndte at optimere sin grovfoderproduktion som en af deltagerne i projektet ’Tab fra mark til foderbord’ for fem år siden.

”Det var en væsentlig øjenåbner, for man kan både spare penge og få et meget bedre overblik over sin produktion og sit lager. Jeg ved nøjag-

Tilfredse kunder i Thy

Ejeren af Dollerup Maskinstation i Thy melder om tilfredse kunder og voksende interesse for udbyttmåling.

Det er nemt, det er effektivt, og stadig flere landmænd bruger det. Viggo Madsen, indehaver af Dollerup Maskinstation ved Thisted i Thy, er overbevist om, at udbyttmåling er godt på vej til at blive et fast element i grovfoderproduktionen.

”Sidste år lavede vi udbyttmåling for syv-otte landmænd. De var meget tilfredse, fordi de hurtigt modtog data om udbyttet for hver enkelt mark,” siger Viggo Madsen, der tager en ’beskeden merpris’ for at registrere udbyttet.

Han har modtaget flere efterspørgsler om udbyttmåling før dette års grovfoderhøst, som bliver hans fjerde sæson med registrering.

GPS letter overblikket

En investering på 250.000 kr. i måleudstyr til maskinstationens John Deere-finsnitte understreger, at Viggo Madsen satser på udbyttmåling. Ud over en flowmåler og en såkaldt NIR-måler, der registrerer tørstofindholdet, har maskinstationens John Deere-finsnitte også fået monteret en GPS.

”På den måde ved chaufføren, hvilke marker han har været på. Det letter overblikket og samarbejdet med landmanden, som måske bruger andre marknumre end chaufføren. Finsnitteens data overfører han til markdatabasen med sin smartphone, så landmanden kan se tallene med det samme. Kalibreringen af vognene klarer vi med hydrauliske vægte,” forklarer Viggo Madsen.

Han mener, at udbyttmåling også kan bruges som supplement til budgetlægningen.

tema | Grovfoder

Med en Ipad eller smartphone kan finsnitteens chauffør overføre data til markdatabasen. Foto: Peter Hvid.

”De fleste landmænd har en formodning om udbyttet, men udbyttmåling giver præcise tal og kan være med til at forklare, hvorfor eksempelvis flereårsmarker giver for dårligt udbytte,” påpeger Viggo Madsen.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Undgå sporer i ensilagen

Lavt sporetal i mælken opnås ved en kombination af omhyggelig ensilageproduktion og god malkehygiejne. Derfor er det vigtigt at have fokus på at undgå sporer, når årets ensilageproduktion starter om kort tid. Det gør du bedst sådan:

1. Sørg for en velplejet og jævn græsmark uden muldvarpeskud fra start
2. Undgå gyllerester i græsset
3. Undgå at trække jord med op i stakken ved indlægning
4. Ved ensilering i plansilo eller markstak bør pct. tørstof være 32-37 for græs og kløvergræs
5. Ved ensilering i baller bør pct. tørstof være 40-50
6. Lucerne fortørres til 40-50 pct. tørstof
7. Ved lav tørstofprocent i græs eller lucerne tilsættes ensileringsmiddel med nitrit
8. Læg afgrøden ind i stakken i tynde lag (maks. 10 cm) og sørg for god komprimering
9. Dæk stakken med en tynd underlagsfolie (0,04 mm)
10. Afslut med en god dækfolie (0,15 mm)
11. Hold folien tæt til ensilagen med dæksider, sand eller lignende

/Kirsten Marstal

Vores Mælk®
- en ren fornøjelse

Kvotekøb, kvoteoverskridelse eller tilpasning af besætningsstørrelsen? Lav en besætningsprognose og vælg den bedste strategi for din bedrift.

Med det seneste kvotesmæk i frisk ændring, og med udsigt til et endnu større næste kvoteår, vil det være en rigtig god ide at lægge en strategi for, hvor meget mælk du vil producere i dette - sidste - kvoteår. Hvad er økonomisk bedst?

At producere løs og betale superafgift for den overskydende mængde? Det giver mulighed for en høj produktion fra den 1. april 2015 og fremefter – men det koster i 2014/15, hvis du ikke har tilstrækkelig med kvote. Alternativt kan du købe mere kvote. Hvis kvoten kan købes til under 2,07 kr., er det selvsagt bedre end at betale superafgift. Endeligt kan du også nedjustere antallet af køer, så det passer bedre til kvoten. Jo før tilpasningen foretages, desto mindre vil du, alt andet lige, skulle justere i antallet af køer. Hvad, der er økonomisk bedst, afhænger af de individuelle forhold på bedriften. Derfor er det vigtigt at fore-

Jo før tilpasningen foretages, desto mindre vil man, alt andet lige, skulle justere i antallet af køer.

tage vurderingen med afsæt i dine egne forudsætninger.

Lav prognosen i DMS

Besætningsprognosen er en del af DMS. Med besætningsprognosen kan du vurdere hvor meget mælk, du vil producere i 2014/15, hvis du ingen tilpasninger foretager. Og du kan vurdere effekten af at tilpasse produktionen i 2014/15 og effekten af det på produktionen i de efterfølgende år. Derved får du et godt indblik i, hvad der vil være den bedste strategi. Er du Arla-leverandør, kan du samtidig markere, at den færdige prognose skal overføres til Arla. Derved giver du dit mejeri de bedste forudsætninger for at optimere kapaciteten, hvilket vil være til gavn for mælkeprisen. Sidst, men ikke mindst, vil en klar plan også være gavnlig i dialogen med banken.

Har du DMS, kan du selv lave din prognose. Hvis ikke, vil din konsulent helt sikkert gerne hjælpe dig.

/Susanne Clausen

Ændringer i Kvægerstatningsordningen

Kvægerstatningsordningen er blevet ændret i forhold til BVD og krav til smittebeskyttelse.

L&F, Kvægs bestyrelse har besluttet, at foretage enkelte ændringer i Kvægerstatningsordningen. Det drejer sig om ændrede krav til smittebeskyttelse samt lettere udvidede erstatningsmuligheder for BVD. NaturErhvervstyrelsen har godkendt ændringerne, der træder i kraft pr. 1. april 2014.

Smittebeskyttelse

Der er indført udvidede krav til besætningssejers egen håndtering af smitterisikoen. Betingelserne for udbetaling af erstatning lyder nu således:

Besætningssejeren har ansvaret for at sikre sig bedst muligt mod at undgå smitsom sygdom i besætningen. Herunder stilles følgende særlige krav:

- Hvis der eksporteres dyr fra besætningen, skal der benyttes eksportør/transportør, som er tilmeldt Danish Transport Standarden
- Hvis der i lovgivningen er krav om, at besætningen skal have en smittebeskyttelsesplan, skal denne være opdateret, godkendt og efterlevet.
- L&F, Kvægs retningslinjer vedrørende import af dyr skal overholdes.

BVD

Ændringen i relation til BVD betyder, at der fremover gælder de samme retningslinjer for BVD, som

for andre sygdomme – fx akut udbrud af salmonellose. Derfor vil der kunne gives erstatning for dyr, der dør eller aflives som følge af akut BVD, samt driftstab under og efter et udbrud i henhold til ordningens generelle regler om driftstab. Ændringen er en udvidelse, idet der i dag kun gives erstatning for PI-kalve samt driftstab for tabt mælk pga. kastninger. Tabene omfattes af sædvanlig selvrisiko, mens erstatning for PI-kalve og prøvetagning stadig dækkes uden selvrisiko.

Det reviderede regelsæt kan ses på www.landbrugsinfo.dk/kvaeg -> sundhed og sygdomme -> Kvægerstatningsordningen. Her kan du også læse mere om de enkelte sygdomme, der er omfattet af ordningen, og hvorfor der kan hentes skemaer m.v.

/Kirsten Marstal

Insemineringer og øremærker kører i DMS Dyreregistrering

Indberet insemineringer og bestil øremærker i DMS Dyreregistrering.

Det er nu muligt at indberette insemineringer via DMS Dyreregistrering.

Programmet har allerede forvalgt tyreforslag fra insemineringsplanen, så det kan næsten ikke være nemmere.

Du kan dog også vælge tyre fra en liste over egen sædsband.

Fejl i SmartKoen er rettet

I nogen tid har det også været muligt at indberette insemineringer via SmartKoen. Flere har oplevet en meget lang liste med tyre, når de ville indberette ad den vej. Den fejl er nu rettet, så du udelukkende får præsenteret de tyre, du har i din sædsband.

Bestilling af øremærker

Du kan nu også bestille øremærker via DMS Dyreregistrering.

Der er placeret et ikon til bestilling af øremærker på Dagligt overblik. Ved at klikke på ikonet bliver du ledt over i øremærkebestillingen på webdyr.dk, hvorfra alt går, som det plejer.

Hvis du endnu ikke er kommet i gang med at bruge DMS Dyreregistrering, er det eneste du skal gøre, at gå ind på www.dmsdyr.dk og installere programmet.

Når du åbner det, skal du anvende samme brugernavn og adgangskode som til Landmand.dk og altså ikke kodeordet til det tidligere Dyreregistrering. Du kan problemfrit anvende både det nye og gamle program samtidigt, så du kan komme trinvist i gang. /Lone Sylvest Søgaard

Positiv dialog om Lov om hold af malkekæveg

At Lov om hold af malkekæveg står ved magt, hersker der som bekendt ikke tvivl om. Landbrug & Fødevarer, Kvæg er dog i øjeblikket i positiv dialog med Fødevarestyrelsen om, hvordan loven skal håndteres og tolkes. Så snart vi har nyt melder vi det ud.

Se i øvrigt på: www.landbrugsinfo.dk/kvaeg hvilke krav, der træder i kraft pr. 1. juli 2014.

/Kirsten Marstal

Tilskud til klima- og miljøteknologier

Igen i år kan der søges tilskud til gulvskrabere, staldforsuring mv. Grundlagene bliver som i 2013, så vi anbefaler, at du allerede nu forbereder dig på at indhente tilbud, så du er klar til august, hvor ansøgningerne kan indsendes. Har du brug for inspiration, har vi lavet bruttolister over teknologier, som kan fremsendes på mail. Kontakt Morten Lindgaard Jensen MLJ@VFL.DK

/Morten Lindgaard Jensen

Kineserne skal bruge SOP

SOP er korte beskrivelser og gode tegninger af de daglige arbejdsfunktioner på en kvægbedrift. Et enkelt, men nyttigt værktøj, som mange danske mælkeproducenter benytter sig af. Det har kineserne nu fået øjnene op for. Arlas kinesiske samarbejdspartner har købt rettighederne til at bruge SOP på

det kinesiske marked. Også det kinesiske Landbrugsministerium har vist interesse for at bruge enkelte tegninger fra SOP i en folder til alle kinesiske kvægbedrifter. Kina er det tredje land, som køber rettighederne til at bruge SOP. Også Norge og Finland har taget værktøjet til sig. /Kirsten Marstal

Når du indberetter insemineringer i DMS Dyreregistrering kan du enten vælge tyre fra insemineringsplanen, fra egen sædsband eller indtaste et stambogsnummer.

Hvad er dit restbeløb pr. ko?

Restbeløbet for marts måned har i gennemsnit været 71 kr. pr. ko. pr. dag for 99 konventionelle besætninger og 69 kr. pr. ko pr. dag for 11 økologiske besætninger. Der er en stor spredning på restbeløbet pr. ko. Se nedenstående tabel.

Spredning i energiuudnyttelse
Energijuudnyttelsen har for perioden i gennemsnit været 99,1 pct. Niveaulet svinger mellem 92 pct. og 105 pct. Man skal huske på, at målet ikke er at ligge over 100 pct. Hvis man ligger over 100 pct., kan der være risiko for, at køerne 'malker af kroppen' og dermed taber sig.

**TA' STILLING
TA' HANDLING**

Der er mange forhold, som påvirker restbeløbet. Det kan være grovfoderkvalitet, sundhed, reproduktion, fodring, mælkeydelse eller foderprisen. På hver enkelt bedrift må man vurdere hvilke håndtag, der skal justeres på.

Man skal huske på, at restbeløb pr. ko udelukkende giver et øjebliksbillede, og resultatet skal bruges til at justere de muligheder, der er inde i stalden.

/Aage Harrild Nielsen,
Heden & Fjorden

	Bund 10 %	Gennemsnit	Top 10 %
Energijuudnyttelse	91,8 (92,3)	99 (97)	105,0 (104,1)
Kg EKM / ko / dag	26,8 (21,6)	32,7 (30,8)	38,0 (38,0)
Kg EKM / Kg TS	1,25 (1,01)	1,44 (1,30)	1,65 (1,54)
Restbeløb / kg EKM	1,92 (1,87)	2,16 (2,34)	2,38 (2,37)
Restbeløb / ko / dag	56 (41)	71 (69)	84 (84)

Data fra 110 besætninger fra marts måned, heraf 11 økologiske, som er sat i parentes. LMO, LandboThy, Gefion, Lemvigegnens Landboforening, LandboNord og Heden & Fjorden har bidraget med tallene. Grovfoderpris: 107 øre/FE for majs og 117 øre/FE for græsensilage. Beregningsgrundlag: Foderkontrollen i DMS. I mælkeprisen er der indregnet en forventet efterbetaling.